

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Klanteskoven og Klanteskov Kalkgrund
Natura 2000-område nr. 171
Habitatområde H150 og H207
Fuglebeskyttelsesområde F90

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen
Redaktion: Miljøstyrelsen Storstrøm

Forsidefoto:
Stor gøgeurt som findes på mange af kalkoverdrevene i området.
Fotograf: Miljøstyrelsen

ISBN: 978-87-7564-872-6

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	5
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	6
1.2.2 Andre relevante planer	7
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	11
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	11
1.4.2 Befolkningen	12
1.4.3 Menneskets sundhed	12
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	13
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	13
1.4.6 Landskab.....	13
1.4.7 Arter	14
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	14
1.5 Eksisterende miljøproblemer	14
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	15
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	16
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	16
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	22
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg	22
1.10 Overvågning	24

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførslen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 171 Klinteskoven og Klinteskov kalkgrund består af habitatområde nr. 150 Klinteskoven, habitatområde nr. 207 Klinteskov kalkgrund og fuglebeskyttelsesområde nr. 90 Klinteskoven.

Natura 2000-området er ikke placeret langs den danske grænse, men på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet findes følgende ynglefugle der i perioder kan trække over landegrænser: hvepsevåge, vandrefalk og rødrygget tornskade. Natura 2000-planen bidrager til, at sikre egnede levesteder for områdets fugle bl.a. gennem arbejdet med at sikre naturtyperne en hensigtsmæssig drift og pleje. Planens indsatser for fugle på udpegningsgrundlaget vurderes potentielt at kunne have grænseoverskridende gavnlig effekt på bestande af fuglearter, som bevæger sig over landegrænser til f.eks. ynglepladser eller overvintringsområder i andre lande og verdensdele.

På udpegningsgrundlaget for habitatområdet findes bredøret flagermus. Bredøret flagermus har sit vinteropholdssted 0-300 km fra ynglelokaliteten, og kan dermed potentielt trække over landegrænser om vinteren. Natura 2000-planen bidrager bl.a. til at sikre egnede levesteder for områdets arter, hvormed indsatserne forventes at have en gavnlig effekt på bestandene af bredøret flagermus og dermed også en potentiel effekt over landegrænser.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består bl.a. af en vurdering af behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri på naturtyperne stenrev (1170) i Natura 2000-området. Indførsel af fiskeriregulering på denne naturtype forventes at kunne få en gavnlig effekt på hele det marine økosystem både uden for og inden for Natura 2000-området, herunder i svenske og tyske Natura 2000-områder, som støder op til den danske grænse i Østersøen. På baggrund heraf vurderes det, at Natura 2000-planen potentielt kan have en positiv grænseoverskridende effekt for marine arter, der kan bevæge sig over landegrænsen.

Såfremt der vurderes behov for at fastsætte eventuel regulering af fiskeri skal denne regulering udformes som enten en national lovgivning og/eller en international regulering. Hvis der er tale om international regulering skal denne forhandles i en regional EU-proces med berørte medlemslande i overensstemmelse med bestemmelserne i EU's fælles fiskeripolitik.

Områdets terrestriske del er ikke geografisk forbundet med områder, herunder Natura 2000-områder, i udlandet. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består i forhold til områdets terrestriske naturtyper bl.a. af indsatser, der skal søge at skabe større sammenhæng og robusthed i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, samt af

tiltag mht. sikring af drift og pleje, samt udlæg til urørt skov. Der er tale om indsatser, der i forhold til områdets naturtyper, vurderes at kunne påvirke lokalt. Det vurderes derfor, at Natura 2000-planen ikke har grænseoverskridende påvirkninger ud over de ovenfor beskrevne for fugle og arter.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i området. Fx ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi og udlæggelse af arealer med urørt skov. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og aftaler om udlægning af urørt skov.

Indsatserne beskrevet i planen vil endvidere medvirke til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for lokalbefolkningen i området. Desuden vil Natura 2000-planen kunne bidrage positivt til menneskers sundhed ved genskabelse af økosystemydelser. Planen vil også potentielt medvirke til binding af CO₂ ved opbygning af organisk materiale, og bevirke til udpining af jordbunden. Således bidrager planen til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.

Mål for forbedring af vandkvaliteten i form af bl.a. reducere af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen, men forventes ligeledes at gavne dyr og planter tilknyttet rev og sandbanke. Ligeledes vil indførelse af fiskeriregulering have en positiv effekt på områdets rev samt de arter som er knyttet hertil. Tilsvarende forventes indsatser om opdatering af vejledning til klappning at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring området.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplimentere og understøtte de eksisterende fredninger og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er:

- at området som helhed fortsat rummer store og sammenhængende arealer med kalkbetingede skov- og overdrevsnaturtyper. Hvilket desuden er med til fortsat at sikre levesteder for sjældne planter og dyr.
- at arealer med skovnaturtypen bøg på kalk (9150) sikres. Naturtypen i dette område udgør 57% af det samlede areal med typen i den kontinentale biogeografiske region.
- at områdets kalkoverdrev med orkidéer (6210), som er landets vigtigste, udvides i areal, og der etableres spredningskorridorer mellem de vigtigste overdrev.
- at den kystvendte klint (1230), som udgør 15% af det samlede areal med naturtypen i den kontinentale biogeografiske region fortsat henligger i fri, naturlig dynamik.
- at arealet af områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus sikres. Dette omfatter bl.a. tørt kalksandsoverdrev (6120), surt overdrev (6230), kildevæld (7220) samt alle skovnaturtyperne.
- at kalkoverdrev (6210) prioriteres over skovnaturtyper og enekrat (5130), bl.a. ved etablering af trædesten mellem forekomsterne af kalkoverdrev (6210), dog søges arealer med naturtypen bøg på kalk (9150) bevaret.
- at de marine naturtyper, som begge har stærkt ugunstig bevaringsstatus, skal sikres en veludviklet fauna og bundvegetation, det gælder sandbanker (1110) og rev (1170).
- at vandrefalken har gode yngle- og levesteder i området ved klinten, da arten har en international vigtig forekomst i området.
- at områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.
- at den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N171 er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets marin-baltiske region. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af havstrategien og af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen

forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegningsgrundlaget af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Kalkoverdrev (6210) er den mest udbredte lysåbne naturtype i området, og naturtilstanden er overvejende god til høj. Ligeledes er surt overdrev (6230) i en god naturtilstand. Det skyldes for begge overdrevstyper en lav andel af tilgroning med høje urter og vedplanter. Tørt kalksandsoverdrev (6120) har en overvejende moderat naturtilstand, da mange arealer er under tilgroning med høje urter.

Kystklint/klippe (1230) har en moderat naturtilstand, grundet den naturlige erosion af klinterne, som medfører en ofte begrænset plantevækst. Dette betyder, at der er et lavt indhold af arter med høj botanisk værdi.

Naturtilstanden for enekrat (5130) er primært høj, da arealerne er i drift og der ikke er problemer med tilgroning eller invasive arter.

Kildevæld (7220) er primært kortlagt som skovdækkede kildevæld og disse har ofte et lavt artsindhold, da urte- og mosvegetation bliver skygget væk. Enkelte forekomster er lysåbne. Naturtilstanden er moderat til god, hvilket netop skyldes at de skovbevoksede kildevæld har et lavt artsindhold samt tilgroning med høje urter på de lysåbne forekomster.

Naturtilstanden for rigkær (7230) er moderat til god, hvilket skyldes både en god struktur og indholdet af arter med høj botanisk værdi.

Hængesæk (7140) har en god naturtilstand, grundet en lavtvoksende vegetation, samt ingen problemer med tilgroning i vedplanter eller opvækst af invasive arter.

Strandvold med enårige planter (1210) og strandvold med flerårige planter (1220) er begge i god naturtilstand, hvilket skyldes en god struktur på arealerne.

Områdets skovnatur domineres af store sammenhængende arealer med bøge-naturtyperne bøg på muld (9130) og bøg på kalk (9150). Endvidere er der i N171 arealer med skovnaturtyperne bøg på mor (9110), ege-blandskov (9160) samt elle- og askeskov (91E0). I området er der registreret 220 ha med bøg på muld (9130) og knap 200 ha med bøg på kalk (9150).

For bøg på muld (9130) er der registreret under 1 stort træ pr. ha på hovedparten af arealerne. Både stående og liggende dødt ved forekommer ligeledes med under 1 stk. pr. ha på hovedparten af arealerne.

I bøg på kalk (9150) er der på omtrent halvdelen af arealerne registreret 1-5 store træer pr. ha. Stående dødt ved forekommer på 1/3 af arealerne med under 1 stk. pr. ha og med 1-5 stk. pr. ha på knap halvdelen af arealerne. Liggende dødt ved forekommer hovedsageligt med 1-5 stk. pr. ha.

Jf. seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitatyper.

For øvrige skovnaturtyper i området gælder, at der på omtrent halvdelen af arealerne er registreret under 1 stort træ pr. ha. Endvidere er der på hovedparten af arealerne registreret under 1 stk. stående hhv. liggende dødt ved pr. ha.

Inden for området er der kortlagt 18 småsøer med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150). De er tilstandsberegnet med hhv. 1 i høj tilstand, 14 i god tilstand og 3 i moderat tilstand. Søerne i høj og god tilstand er generelt karakteriseret ved, at have en god struktur og ofte også et højt artsindhold. De tre søer i moderat tilstand, er karakteriseret ved et lavt artsindhold sammenholdt med en dårlig struktur.

Der er desuden kortlagt 4 søer af habitatnaturtypen kransnålalgesø (3140). De er alle i en god tilstand og har generelt en god struktur og et godt artsindhold.

Inden for området findes de marine habitatnaturtyper stenrev (1170) og sandbanke (1110). Området er i dag omfattet af bekendtgørelse om trawl- og vodefiskeri, som forbyder fiskeri med bundgående trawl.

Af de kortlagte mulige levesteder for stor vandsalamander i Natura 2000-området er 19 vandhuller i en høj eller god tilstand. De resterende 7 vandhuller er i en moderat tilstand, primært grundet skygning og næringsberigelse.

På udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området findes endvidere sumpvindelsnegl og bredøret flagermus.

Sumpvindelsnegl blev i anden overvågningsperiode fundet på en lokalitet i området og er i tredje overvågningsperiode ikke genfundet i området. Det vurderes, at arten muligvis stadig forekommer i området, men at en længere tørkeperiode i overvågningsåret betød at sumpvindelsnegl gemmer sig nede i vegetationen. Det kan også være at arten ikke længere forekommer i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering er sumpvindelsnegl i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 fundet på flere lokaliteter i den kontinentale biogeografiske region, mens den fortsat ikke er fundet i den atlantiske biogeografiske region.

Bredøret flagermus er i 2005 og 2012 fundet ved lytning på en lokalitet i Natura 2000-området. Antallet af dyr vurderes i 2012 at være mere end 15 stk. I henhold til NOVANA-afrapporteringen fra DCE Aarhus Universitet er bredøret flagermus udbredt på Sydsjælland, Lolland-Falster og Møn. Bestandsstørrelse og -udvikling for arten er ukendt, men den vurderes at være stabil.

Endvidere findes fuglearterne hvepsevåge, vandrefalk samt rødrygget tornskade på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

Hvepsevåge er endnu kun overvåget i området i 2018, hvor der blev registreret 1 ynglepar. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle findes der ikke data til en statistisk beregning af bestandsudviklingen på landsplan, men det vurderes, at bestanden har været stigende i perioden 1980-2019 og stabil i perioden 2004-2019.

Vandrefalk forekommer regelmæssigt i området med 1-4 ynglepar. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle forekommer vandrefalk med en stigende bestandsudvikling i Danmark.

Rødrygget tornskade er endnu kun overvåget én gang i dette Natura 2000-område, hvorfor det ikke er muligt med tilstrækkelig sikkerhed at udtale sig om bestandsdynamikken lokalt. I 2018 blev der registreret 12 ynglepar i N171. I henhold til NOVANA-afrapporteringen for fugle fra DCE er den danske bestand af ynglende rødrygget tornskade stabil til stigende.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand ikke fastholdes på den andel af naturarealerne, der nu er i god tilstand samt at naturtilstanden ikke forbedres på primært tørt kalksandsoverdrev (6120), kildevæld (7220) og rigkær (7230) med en indsats mod tilgroning. Endvidere vil der være risiko for, at sikring af egnede levesteder samt bestandene af stor vandsalamander, bredøret flagermus og sumpvindelsnegl ikke fastholdes og at bevaringsstatus for arterne forringes på biogeografisk niveau. Der er ligeledes risiko for at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på bl.a. skovnaturtyperne bøg på mor (9110), bøg på muld (9130), bøg på kalk (9150), elle-askeskove (91E0) og ege-blandskove (9160) samt de lysåbne naturtyper f.eks. rigkær (7230), tørt kalksandsoverdrev (6210) og kildevæld (7220), da der generelt er behov for en fremadrettet sikring af hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.

Natura 2000-planen indeholder en indsats om opdatering af vejledning til klapning i Natura 2000-områder, hvilket forventes at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring området. Såfremt planen ikke vedtages forventes denne effekt at udeblive.

Uden en særlig indsats for områdets skovnaturtyper, fx ved udlæg til urørt skov vil der ikke ske en forøgelse af mængden af store træer, liggende og stående dødt ved samt forbedret hydrologi for vådbunds skovnaturtyperne.

Manglende realisering af indsatsprogrammet i Natura 2000-planen vil desuden medføre en risiko for at bestandene af ynglefuglene vandrefalk, hvepsevåge og rødrygget tornskade går tilbage på nationalt niveau.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres risikeres endvidere, at der ikke opnås mulighed for større naturoplevelser for befolkningen i området. Sekundært kan en positiv indvirkning på menneskets sundhed, klimatiske faktorer samt den landskabelige værdi herved mistes.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen bidrager, ud over sikring af naturtyper, levesteder og arter på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen. Hermed bidrager Natura 2000-planen også til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares, ligesom planen bidrager til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser.

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i artssammensætningen således, at vegetationen i højere grad præges af konkurrencestærke arter, der ikke er karakteristiske for naturtypen. Genetablering eller opretholdelse af drift, der modvirker tilgroning vil forbedre forhold for naturtypen kildevæld (7220) samt fastholde den gode naturtilstand på områdets resterende lysåbne naturtyper. Endvidere vil indsatsen bidrage til at forbedre levestederne for arter generelt.

Kunstig afvanding med grøfter og dræn forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen således, at den naturtype-karakteristiske fugtigbundsvegetation påvirkes negativt. Genetablering af en hensigtsmæssig hydrologi kan modvirke denne udvikling, ligesom en mere hensigtsmæssig hydrologi og dynamik kan medvirke til, at bl.a. rigkær (7230) og elle- og askeskov (91E0) og arter som stor vandsalamander og sumpvindelsnegl får forbedrede hydrologiske forhold. Ligeledes vil naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området få forbedrede forhold.

Udlægning af skove til urørt skov vil medføre, at skovdriften ophører og i vidt omfang skal overlades til sig selv. Dermed vil der skabes plads til naturlige biologiske processer, der skaber flere levesteder, og dermed øger den biologiske mangfoldighed.

Natura 2000-planen vil endvidere medvirke til at sikre de marine naturtyper sandbanke (1110) og stenrev (1170), der er grundlag for tilstedeværelsen af en lang række marine bunddyr, som igen udgør fødegrundlaget for arter tilknyttet det marine habitatområde. Desuden forventes der også at være en afledt positiv effekt af arbejdet med opdatering af vejledninger f.eks. vedrørende klapping i Natura 2000-områder.

Med planens indsats for habitatnaturen sikres samtidig en stor del af den § 3-beskyttede natur i området. I og omkring Natura 2000-området findes bestande af fredede arter af padder, krybdyr og planter. Hertil kommer mange andre sjældne arter af bl.a. insekter, herunder dagsommerfugle og guldsmede, fugle, flagermus, vandplanter, mosser og svampe. Genetablering af hensigtsmæssig hydrologi og natur samt sikring af en hensigtsmæssig drift/pleje eller skovnaturtypebevarende drift eller urørt skov vil i mange tilfælde medføre, at forholdene for ovenstående arter og naturarealer forbedres, idet deres naturgrundlag forbedres sammen med indsatsen for habitatnaturen.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N171 Klinteskoven og Klinteskov kalkgrund er beliggende i Vordingborg Kommune, der har et indbyggertal på 45.337. Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.

Planen indeholder en mulig indsats om etablering af urørt skov, hvilket kan medføre en ændret tilgængelighed til områder på visse tidspunkter af året, ligesom færdsel på offentlige arealer uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, mere vådbund og eventuelle hegninger. Disse ændringer vurderes samtidig at give befolkningen mulighed for mere spændende naturoplevelser. Desuden vil planen give mulighed for større naturoplevelser for besøgende i området, da der med gennemførelse af planen vil ske en forbedring af naturtilstanden.

1.4.3 Menneskets sundhed

Dette Natura 2000-område udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring, cykling og lystfiskeri, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper, levesteder og arter bevarer eller opnår gunstig bevaringsstatus, hvilket potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer vil kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag. Der er etableret stisystemer og opsat informationsstandere i store dele af området. Kendskab til naturen og dens værdier vil medvirke til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne. Natura 2000-planen vil dog potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder udlagt til urørt skov ændrer sig, ligesom der vil være øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området.

Desuden bevirker planens indsatser om at sikre og forbedre områdets naturtyper og levesteder for arter, at der generelt vil ske en forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Dette kan generelt påvirke menneskets sundhed ved forbedring og genskabelse af økosystemydelser som fx vand, træ, luftrensning, jordbundsdannelse, bestøvning mm.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Der kan som følge af planens indsats om sikring af pleje på områdets terrestriske natur, ske udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødsning. Opdatering af vejledning om f.eks. klapning i Natura 2000-områder kan potentielt få en positiv effekt på havbunden i og omkring Natura 2000-området.

Planens indsats om at reducere omfanget af arealer med rødgran og ikke-hjemmehørende træarter i forbindelse med udlæg til urørt skov, kan potentielt betyde en ændring i udvaskning af næringsstoffer til vandmiljøet. Endvidere vil planens indsatser kunne påvirke områdets vandmiljø, da genskabelse af naturlig hydrologi er en prioritet i forvaltningen af urørte skove. Dermed vil planen bidrage til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.

Med planens indsatser om behov for evt. fiskeriregulering, vil den bidrage til at opnå god miljøtilstand i det marine økosystem og en bedre balance af fødenettet. Dermed vil planen kunne påvirke havmiljøet positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanerne samt Danmarks havstrategi, der sigter mod god miljøtilstand i de danske havområder.

Planen medvirker til at sikre en forbedret naturkvalitet i området. Som følge heraf vil der kunne ske en øget udbredelse af ålegræs på sandbankerne, ligesom der vil kunne ske øget udbredelse af makroalger på revene. En potentiel forbedring af naturkvaliteten i den marine del af området, vil således kunne medvirke til binding af CO₂ i havet.

En forøgelse af arealet af den lysåbne naturtype hængesæk (7140) med deraf følgende opbygning af tørv, vil kunne medvirke til binding af CO₂.

Natura 2000-planens øvrige indsatser om sikring og forbedring af de beskyttede naturtyper og arter, forventes ikke at have indflydelse på luftkvaliteten.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planen kan potentielt påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for lokalbefolkningen. Planen vil ligeledes kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder. I forhold til kulturarv er der i Natura 2000-område nr. 171 mange fredede fortidsminder, herunder bl.a. gravhøje, sten- og jorddiger.

Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikring af den eksisterende natur kan have betydning for det nuværende erhvervsfiskeri i området, som følge af indsatser om vurdering af behovet for yderligere nødvendig fiskeriregulering, herunder vurdering af behovet i forhold til bifangst af marsvin. Planen vil ligeledes kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. sikring af gamle skibsvrag på havbunden ved mulig ændring i lovlige fiskerimetoder.

Ved udlæg af urørt skov forventes udbuddet af certificeret træ fra de udpegede arealer potentielt påvirket med et mindre udbud.

1.4.6 Landskab

Natura 2000-området er specielt udpeget for at beskytte kalkklinten og naturtyperne på og bag ved klinten samt det marine område ud for klinten. Området rummer en stor andel af den nationale forekomst af kystklint (1230), tørt kalksandsoverdrev (6120), kalkoverdrev (6210) og bøg på kalk

(9150). Området er også udpeget for at beskytte bl.a. vandrefalken, som yngler med flere par på klinten samt rødrygget tornskade, som holder til på overdrevene i området. Kalkoverdrevene (6210) er nogle af de vigtigste orkidélokalteter i Danmark, med 18 registrerede arter af orkidéer.

Planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, fx hvis der udlægges urørt skov, ændres i hydrologien i området eller hvis krat og yngre skov ryddes med henblik på at skabe større driftsenheder og robusthed for lysåbne naturtyper. Ligeledes vil planen kunne påvirke oplevelsen af landskabet, da det kan ændre karakter fx med flere lysninger, mere vådbund og flere væltede træer.

1.4.7 Arter

Natura 2000-området er et af i alt to områder med ynglende vandrefalk på udpegningsgrundlaget i Danmark. Endvidere yngler rødrygget tornskade på overdrevene i området. Yderligere findes i N171 dagsommerfuglen sortplettet blåfugl, som har sin eneste tilbageværende danske ynglebestand på Høvblege. Sortplettet blåfugl er ikke optaget på habitatdirektivets bilag II, og er derfor ikke en del af områdets udpegningsgrundlag.

Området rummer desuden bilag IV-arterne markfirben, springfrø samt en række flagermus, så som bredøret flagermus, dværgflagermus, skimmelflagermus m.fl.

Områdets terrestriske naturtyper er levested for adskillige sjældne planter, bl.a. 18 forskellige arter af orkidéer.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke forskellige bilag IV-arter, arter på udpegningsgrundlaget, arter som lever i tilstødende områder m.fl., da planen indeholder indsatser til forbedring af habitater og levesteder for arter og fugle.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Inden for Natura 2000-området findes fredningerne: Høje Møn, Østmøn samt Hundevængsgård, hvormed hovedparten af Natura 2000-området på land er omfattet af fredninger, der har til formål at beskytte de landskabelige værdier samt beskytte de vigtige orkidérige overdrev.

Natura 2000-planen indeholder indsatser, som skal sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje af områdets naturtyper, hvilket kan påvirke naturværdier og beskyttelsen af arter positivt. Natura 2000-planen indeholder således indsatser, der bidrager positivt til fredningernes formål.

Der er ingen natur- og vildtreservater inden for Natura 2000-området.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper såsom hængesæk (7140). Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven, som bidrager til at mindske ammoniakudledning fra punktkilder.

Næringstilførsel på arealer, der grænser op til dyrkede arealer, kan påvirke naturindholdet, men vurderes dog at udgøre en mindre trussel i dette område.

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen således, at den lavtvoksende og artsrige naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Tilgroning er især et problem i naturtyperne tørt kalksandsoverdrev (6120), kildevæld (7220) samt rigkær (7230).

Der er stedvist for de lysåbne naturtyper og for de våde skovnaturtyper problemer med afvanding i området. Afvandingen påvirker især områdets rigkær (7320) samt elle- og askeskove (91E0). Afvanding i form af grøfter, dræn eller pumper forandrer ligeledes naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter, der er knyttet til mere tørre forhold.

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og insekter. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitatyper. Almindelig skovdrift og dræning kan derfor udgøre et problem for områdets habitatnaturtyper i skov. I dette Natura 2000-område er der på en betydelig del af arealet med skovnaturtyper konstateret færre end et stort træ pr. ha samt mindre end 1 stk. stående hhv. liggende dødt ved pr. ha.

Områdets søer har generelt en god naturtilstand. Enkelte søer har dog en moderat naturtilstand, hvilket sandsynligvis skyldes eutrofiering og tilgroning med vedplanter på de brednære arealer omkring søen.

Vandrefalk og hvepsevåge påvirkes af forstyrrelser som følger af områdets rekreative brug i yngleperioden. Endvidere forstyrres vandrefalk af dronflyvning ved Klinten.

Generelt er mange af de marine naturtyper påvirket af næringsstofbelastning og miljøfremmede stoffer. Indsatser for denne påvirkning varetages i vandområdeplanerne. Ligeledes kan der være påvirkning fra menneskelige forstyrrelser fx i form af fiskeri og sejllads. Fiskeri med bundsløbende redskaber vurderes generelt at have en påvirkning på havbundens tilstand, herunder på bundvegetationen og dyreliv, hvor fiskeri med ikke bundsløbende redskaber som fx med pelagisk trawl og not i sjældne tilfælde kan have bifangster af havfugle og marine havpattedyr. I N171 er der ikke registreret erhvervsfiskeri med hverken bundsløbende eller ikke bundsløbende redskaber i området. Erhvervsfiskeri vurderes således ikke at udgøre en trussel for området.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Planen indeholder en indsats om etablering og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur. Denne indsats forventes at nedbringe truslen om tilgroning og sikre egnede levesteder for arter og fugle på områdets udpegningsgrundlag.

Sikring af en mere hensigtsmæssig hydrologi, samt fastholdelse af de indsatser der er gennemført for at forbedre hydrologien fra 2016-2021, vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien bl.a. rigkær (7230) og elle- og askeskov (91E0).

Indsatsen for de lysåbne naturtyper vil i stor udstrækning medvirke til at sikre forholdene for områdets udpegede fuglearter især rødrygget tornskade samt en lang række andre fuglearter, der benytter området som yngle- og fourageringsareal.

For skovnaturtyper, hvor det vurderes nødvendigt af hensyn til bevarelse af skovnaturtyper på udpegningsgrundlaget, sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje, hvilket også er til gavn for tilknyttede fugle og arter. Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Skovnaturtypebevarende drift og pleje samt urørt skov vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i skovnaturtyperne og skabe mere struktur, herunder dødt ved, i skovene.

Den nødvendige fiskeriregulering færdiggøres på stenrev (1170), og arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri i Natura 2000-områder fortsætter. Næringsstofbelastningen af de marine naturtyper håndteres gennem vandområdeplanerne. Herudover skal en opdatering af vejledninger vedrørende klappning i Natura 2000-områder opdateres, hvilket forventes at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring området.

Mål for forbedring af vandkvaliteten, fx i form af reduktion af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen og Danmarks havstrategi, men forventes ligeledes at gavne dyr og planter tilknyttet stenrev (1170) og sandbanke (1110), ligesom der forventes en positiv effekt i form af øget fødegrundlag for marine pattedyr og havfugle.

Natura 2000-planen indeholder ikke indsatser mod trusler fra deposition af luftbåren kvælstof eller forstyrrelser af ynglefugles redepladser. Reduktion af kvælstofdeposition reguleres dog generelt af anden lovgivning.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundslande har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser. Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og den biologiske mangfoldighed bevares og forbedres idet, at planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. I Natura 2000-område nr. 171, Klinteskoven og Klinteskov kalkgrund, vil Natura 2000-planen medvirke til at sikre, udvide og forbedre levesteder for en lang række truede og fredede arter, hvoraf flere her har deres eneste kendte levested i Danmark. Således medvirker planen til at forhindre tilgroning af de artsrige kalkoverdrev (6210), som bl.a. er voksested for sjældne orkidéer og mange andre sjældne planter samt levested for rødrygget tornskade og sortplettet blåfugl. Desuden vil planen understøtte omlægning fra skovdrift til urørt skov på de skovbevoksede arealer, hvilket på sigt kan medføre forbedrede skovstrukturer med flere store træer, hulheder, råd og mere dødt ved, hvilket bl.a. vil være til gavn for en lang række arter som svampe samt hulrugende fugle og store insekter tilknyttet gamle træer og dødt ved. Natura 2000-planen vil endvidere medvirke til at sikre de marine naturtyper sandbanke (1110) og stenrev (1170), der er grundlag for tilstedeværelsen af en lang række marine bunddyr, som igen udgør fødegrundlaget for arter tilknyttet det marine habitatområde.

			Flora, fauna og den biologiske mangfoldighed vurderes således at blive væsentligt positivt påvirket af planen.
Befolkningen	X		Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift eller hegning på arealerne, ligesom udlægning til urørt skov vil kunne medføre ændringer i adgangen til delområder inden for Natura 2000-området. Planen vurderes desuden at give befolkningen mulighed for nye og større naturoplevelser, gennem indsatser om sikring og forbedring af naturkvaliteten i området.
Menneskers sundhed	X		Natura 2000-planen medvirker til at sikre og forbedre naturgrundlaget i området, hvilket vurderes at have en positiv betydning for den rekreative udnyttelse af området, fx i form af vandring, lystfiskeri og cykling, og dermed menneskets sundhed. Indsatsprogrammet vurderes kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer at kunne hindre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag, og denne eventuelle påvirkning vurderes ikke at være væsentlig. Natura 2000-planen vil dog potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder som evt. udlægges til urørt skov ændrer sig. Det vurderes, at gennemførelse af planen vil bidrage positivt til menneskers sundhed gennem forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Dette kan generelt påvirke menneskets sundhed ved forbedring og genskabelse af økosystemydelser som fx vand, træ, luftrensning, jordbundsdannelse, bestøvning mm.
Jordbund	X		Det vurderes, at en realisering af planens indsatser med sikring af pleje

			på arealerne, kan medføre udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødsning. Planen vurderes ikke at påvirke jordbundens beskaffenhed hverken på land eller i havet, idet indsatsprogrammet ikke omfatter tiltag som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden, ligesom planen heller ikke omfatter tiltag som indbefatter gravning i jordbunden.
Vand	X		Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastsættes i vandområdeplanerne. Det vurderes dog, at planens generelle indsats om sikring af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag vil bidrage til at opnå god miljøtilstand i det marine økosystem og en bedre balance af fødenettet, hvorved planen vil påvirke havmiljøet positivt. Således vil planen kunne påvirke vandkvaliteten på stenrevet (1170) positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske kystvande. Eventuel udlægning til urørt skov med potentiel etablering af hensigtsmæssig hydrologi vil kunne bidrage til naturlige fluktuationer i vandstanden og tilbageholdelse af næringsstoffer, hvilket også bidrager til realiseringen af vandområdeplanerne.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, da de ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Indsatser i Natura 2000-planen kan potentielt medvirke til at mindske udledningen af CO₂, idet tidligere drænede jorde igen vandmættes med deraf mindre udledning af CO₂ i forbindelse med udlægning til urørt skov. Planen medvirker til at sikre en forbedret naturkvalitet i området. Øget

		udbredelse af ålegræs og makroalger som følge af en potentiel forbedring af naturkvaliteten i området, vil kunne medvirke til binding af CO₂ i havet, og dermed påvirke de klimatiske faktorer positivt. En forøgelse af arealet af den lysåbne naturtype hængesæk (7140) med deraf følgende opbygning af tørv, vil kunne medvirke til binding af CO₂.
Materielle goder	X	Sikring af den eksisterende natur kan potentielt få betydning for det nuværende erhvervsfiskeri i området, hvis det vurderes, at der er behov for yderligere fiskeriregulering i området, herunder hensyn til bifangst af marsvin. Det vurderes, at de øvrige indsatser i Natura 2000-planen ikke vil påvirke materielle goder, idet realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for befolkningen. Fortidsminder, kulturarvsarealer, og adgangen til naturområder er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv", "Befolkningen", "Menneskets sundhed" og/eller "Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater".
Landskab	X	Planen medvirker til forbedring af den marine naturtilstand, hvilket vil øge udbredelse af ålegræs og makroalger samt dyrelivet i tilknytning dertil. Dette vurderes at forbedre den undersøiske landskabsværdi. Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, fx hvis der udlægges urørt skov eller ændres i hydrologien i området, hvilket vil føre til ændringer i skovstrukturen i skovene med flere lysninger, dødt ved og store træer, som vil opfattes anderledes og give landskabet et andet udtryk i dele af området. Ligeledes vil landskabet ændre udtryk hvis vedplanter ryddes for at skabe mere lysåben natur.

Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	I området findes forskellige kulturarvsarealer. Planens indsatser om pleje vurderes, at kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder. Dette vurderes dog at være ubetydeligt, da der fortsat vil være adgang til kulturarvsarealet.
Arter	X		Natura 2000-området rummer en lang række arter, herunder flere arter på områdets udpegningsgrundlag og flere sjældne, fredede og rødlistede arter. Natura 2000-planen vil kunne påvirke forskellige arter i området eller arter som lever i tilstødende områder, da planen indeholder indsatser til forbedring af naturen og levesteder for arterne. Indsatser som pleje af områdets naturtyper, sikring af en mere hensigtsmæssig hydrologi og udlægning af urørt skov vil potentielt have gavnlig effekt på levesteder for truede, sjældne og rødlistede arter i området. Særligt for arter på områdets udpegningsgrundlag forventes indsatser i Natura 2000-planen at påvirke levesteder for rødrygget tornskade, bredøret flagermus og stor vandsalamander positivt ved mulighed for pleje af naturtyper, sikring af en mere hensigtsmæssig hydrologi, flere store træer og dødt ved.
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater		X	Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredninger, da fredningerne har til formål at sikre naturværdier, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage positivt til. Der er ingen vildtreservater i området.
Kumulative effekter	X		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten for naturtyper og habitater for arter på områdets udpegningsgrundlag. Evt. realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Planen for Natura 2000-område nr. 171 indeholder en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Hvor staten udlægges urørt skov vil adgangen til området blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje, stier og friluftsfaciliteter i skovene vil fortsat være tilgængelige. På private arealer der udlægges til urørt skov vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

Udlægning af urørt skov vil ligeledes, alt efter beskaffenheden af arealet som udlægges til urørt skov, herunder fx beliggenhed som endnu ej er kendt, potentielt kunne påvirke forekomster af elle- og askeskov (91E0), som bliver vådere og hvor bevoksninger visse steder vil gå ud som følge af ændret vandstand. Sådan en påvirkning vil fx kunne håndteres ved at følsomme forekomster af naturtypen sikres udeladt af arealet som udlægges til urørt skov.

Planen indeholder en indsats om at sikre sammenhæng i områdets natur, samt sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Færdiggørelse af nødvendig fiskeriregulering vil kunne give ændrede begrænsninger inden for visse typer af fiskeri. Der findes ikke umiddelbart foranstaltninger, der kan modsvare disse reguleringer.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at der i Natura 2000-planen for N171, Klinteskoven og Klinteskov kalkgrund planlægges gennemført flere generelle indsatser med at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter. Dette omfatter, at der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets fugle og arter, samt bevarelse af skovnaturtyper som sikres gennem en skovnaturtypebevarende drift og pleje. Dette er ligeledes til gavn for tilknyttede fugle og arter. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.

Herudover vil de specifikke indsatser bidrage til at sikre målsætningerne i Natura 2000-planen:

- Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter.
- Den nødvendige fiskeriregulering færdiggøres på stenrev og boblerev og arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri i Natura 2000-områder fortsætter.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Prioriteringen af indsatser for naturtyper, fugle og arter beror på kendskab til forekomster, bestande og specifikke behov jf. basisanalysen for Natura 2000-området. Dertil er visse arter og naturtyper på forhånd prioriterede jf. EU's habitatdirektiv da de er af fællesskabsbetydning og har et særligt fokus. Tilgroning i vedplanter kan føre til at en naturtype ændrer sig fra en lysåben habitatnaturtype til en skov-habitatnaturtype. Ung tilgroning med vedplanter vil generelt være af mindre værdi i forhold til biodiversitet end ældre bevoksninger.

I Natura 2000-området kan der være en modstridende interesse mellem en øgning af arealet med den lysåbne naturtype rigkær (7230) og indskrænkning af arealet med skovnaturtypen elle- og askeskov (91E0), som er opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne enge og moser. Det prioriteres i planen at genetablere rigkær (7230), gamle og veludviklede forekomster af elle- og askeskove (91E0) skal dog bevares.

Planen beskriver ligeledes en modstridende interesse mellem naturtyperne kalkoverdrev (6210) og enekrat (5130). I planen prioriteres det at udtynke vedplanter, herunder ene, til fordel for orkidéer og andre sårbare urter, insekter o.a., hvorved naturtypen enekrat (5130) arealmæssigt vil reduceres i forhold til kalkoverdrev (6210). Tætte enekrat vurderes mindre artsrige og derfor af mindre værdi i forhold til biodiversitet end de lysåbne, fordi en lang række arter kræver lysåbne forhold.

Endeligt beskriver planen en modstridende interesse mellem kalkoverdrev (6210) og tørt kalksandsoverdrev (6120). Tørt kalksandsoverdrev (6120) er en truet naturtype og skal derfor prioriteres højt, men ikke på bekostning af kalkoverdrevsforekomster med vigtige orkidéer (6210). Dette vil også tilgodese bilag IV-arten markfirben.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Klinteskoven og Klinteskov Kalkgrund (nr. 171). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk